

Ny i Sverige

Är du ny i Sverige? När du har fått ett personnummer kan du göra mycket som konsument. Du kan till exempel teckna telefonabonnemang, handla varor via internet och skriva på avtal. Som konsument har du både rättigheter och skyldigheter som är bra att veta. Den här sidan finns översatt på flera olika språk.

Tänk på det här

- Skriv aldrig på ett avtal eller kontrakt som du inte förstår.
- Skriv aldrig på ett avtal åt någon annan, inte ens åt släkt eller vänner.
- Skydda ditt personnummer och dina bankuppgifter så att bara du kan använda dem.
- Betala dina räkningar i tid. Om du missar att betala samma räkning flera gånger, får du en skuld hos Kronofogden. Skulden gör att det kan bli svårt att få svenskt medborgarskap.
- Var mycket försiktig med erbjudanden som verkar för bra. Till exempel en surfplatta för en krona.
- Tacka aldrig ja till ett erbjudande från en telefonförsäljare om du inte är helt säker på vad du köper.
- Ta inte snabbblån utan att ta reda på vad det kostar. Det är det dyraste sättet att låna pengar.
- Har du köpt något som inte fungerar som det ska? Då har du rätt att gå tillbaka till butiken och få hjälp. Det heter att reklamera.
- Har du köpt något på internet som du ångrar? Då har du ångerrätt i 14 dagar. Du kan skicka tillbaka varan och få pengarna tillbaka.

Vi finns för att hjälpa dig

Det är mycket att tänka på för dig som är ny konsument i Sverige. I varje kommun finns budget- och skuldrådgivare som kan hjälpa dig med din ekonomi. I många kommuner finns konsumentvägledare som kan hjälpa dig med frågor om köp och avtal. På webbplatsen hallakonsument.se kan du själv läsa svar på många frågor om pengar, avtal och köp.

Fler språk

På vår webbplats kan du läsa den här informationen på fler språk.

- Engelska
- Arabiska
- Persiska
- Dari
- Tigrinja
- Kurdiska
- Somaliska

Var försiktig med din underskrift

Din underskrift är privat och mycket värdefull. Om du skriver på ett avtal eller ett kontrakt måste du göra allt som står i det. Ta reda på vad avtalet innebär innan du skriver på.

I Sverige är det vanligt att skriva på avtal för att köpa något. Ett avtal eller ett kontrakt är något som du och någon annan kommer överens om. Du kan till exempel köpa en mobiltelefon med tillgång till internet från ett företag. Sedan betalar du en summa pengar till företaget varje månad i några år.

Att skriva på ett avtal brukar kallas att ge sin underskrift. Det kan också heta att skriva sin namnteckning eller signatur. Om du skriver på ett avtal kan du inte ångra dig. Då måste du följa alla delar i avtalet.

Skriv aldrig på ett avtal åt någon annan, inte ens åt din släkt och dina vänner.

Många avtal innebär att du måste betala pengar till ett företag under lång tid. Därför måste du veta att du kan betala alla kostnader innan du skriver på. Det kan vara flera hundra kronor varje månad i många år.

Skydda dina bankuppgifter, betalkortsnummer och ditt personnummer noga. Du ska bara använda uppgifterna i kontakt med bank och myndigheter eller om du köper något från ett företag som du litar på.

Dyrare att dela upp betalningen

Ska du köpa något som kostar mycket pengar? Då kan butiken du handlar i fråga om du vill dela upp betalningen i flera delar. Det kallas avbetalning

eller delbetalning. Att köpa på avbetalning eller delbetalning kostar ofta mer än att betala direkt. Om du missar att betala tillbaka i tid blir det snabbt mycket dyrt för dig.

Betala räkningar i tid

Om du köper något utan att betala direkt, får du en räkning efter en tid. En räkning kallas också faktura. Räkningen kommer i ett mejl eller ett brev och kan se ut på olika sätt.

När du har fått en räkning, ska du kontrollera

- att du har beställt varan,
- att priset stämmer på det du ska betala,
- när du måste betala.

Du måste betala dina räkningar, och det är viktigt att betala i tid. På räkningen står vilket datum du måste betala. Det brukar stå sista betalningsdag eller förfalldatum. Om du inte betalar i rätt tid kan du få stora problem. Först blir räkningen mycket dyrare. Om du sedan missar att betala samma räkning flera gånger kan du få en skuld hos Kronofogden. Skulden gör det svårt att bli svensk medborgare.

Om du inte betalar räkningen för din bostad kan du bli vräkt. Det betyder att du förlorar ditt hyreskontrakt och måste flytta. Om du har blivit vräkt är det svårt att få en ny bostad.

En del räkningar kommer sällan. Du som äger en tv ska till exempel betala radio- och tv-avgift. Den betalas en till fyra gånger per år.

Om det är fel på räkningen

Har du fått en räkning som det är fel på? Då ska du skriva en protest till företaget som skickade räkningen. Förklara i ditt brev eller mejl att du inte tänker betala, och varför du inte tänker göra det. Det kallas att bestrida en faktura. Spara alltid en kopia på allt du skriver och skickar till företaget.

Behöver du hjälp att bestrida en faktura? Kontakta en budget- och skuldrådgivare eller en konsumentvägledare i din kommun.

Rättigheter när du köper varor och tjänster

I Sverige finns lagar som skyddar dig när du köper varor och tjänster. Lagarna ger dig rätt att reklamera.

Reklamera när du inte är nöjd

Du kan reklamera om du har köpt något som inte fungerar som det ska. Då har du rätt att gå tillbaka till butiken och få hjälp. Ofta får du en ny vara istället för den trasiga. Du kan reklamera i butiken i tre år efter köpet. Spara alltid kvittot när du köper något. Då är det lättare att få lämna tillbaka varan.

Öppet köp

Många butiker erbjuder öppet köp. Det finns ingen lag som ger dig öppet köp. Fråga i butiken vad som gäller där. Om butiken ger dig öppet köp kan du lämna tillbaka en vara, även om den fungerar som den ska. Då får du tillbaka pengarna du betalade. Varan får inte vara använd och du måste lämna tillbaka den inom en viss tid.

Planera din ekonomi

Det är mycket att tänka på för dig som har egen ekonomi. Här kan du läsa om några saker som kan påverka dina utgifter.

Gör en budget

Det är en god idé att göra en plan för din ekonomi varje månad. Det kallas budget och visar dina inkomster och utgifter. Där kan du se hur mycket pengar du kan köpa för varje månad. Budgeten är en hjälp för att du inte ska köpa mer än du har råd med och få skulder.

Om du ska låna pengar

Om du behöver låna pengar är det viktigt att ta reda på vilka lån som finns. Då kan du välja det lån som passar dig bäst. Det kostar att låna pengar. Kolla vilken effektiv ränta lånet har. Effektiv ränta är allt det kostar dig att ha ett lån i ett år.

Ta inte snabblån utan att ta reda på vad det kostar. Det är det dyraste sättet att låna pengar. Snabblån är små lån som ska betalas tillbaka på kort tid. Du kan till exempel ta ett snabblån på 10 000 kronor genom att fylla i ett formulär på olika låneföretags webbplatser. Snabblån har mycket höga avgifter och räntor. Snabblån kallas också för mikrolån och sms-lån.

Försäkring hjälper vid olyckor

En försäkring är ett avtal med ett försäkringsbolag. Avtalet gör att du kan få ersättning om något du äger blir förstört eller stulet. Dina saker kan till exempel bli förstörda vid en brand eller trafikolycka. Det är viktigt att teckna en försäkring för dig själv, ditt hem och annat värdefullt.

Skicka pengar till utlandet

Ska du skicka pengar till ett annat land? Då rekommenderar vi webbplatsen moneyfromsweden.se. Det är en tjänst på internet från Konsumentverket. Där kan du jämföra vad det kostar att skicka pengar till andra länder.

Handla på internet

Det finns många företag som säljer varor och tjänster på internet. Men det finns företag på internet som man inte ska lita på.

Kontrollera noga företaget som du vill handla av:

- Finns adress och telefon nummer till företaget?
- Vad tycker andra människor om företaget? Du kan till exempel läsa recensioner på internet om vad som är bra och dåligt med företaget.

När du handlar på internet från ett svenskt företag har du alltid ångerrätt. Ångerrätten betyder att du kan ångra dig och skicka tillbaka varan inom 14 dagar efter köpet. Då betalar du bara för att skicka tillbaka varan. Du får tillbaka alla andra pengar om du inte använt varan.

Erbjudanden som är för bra

Det finns erbjudanden på internet som kan verka för bra. Det kan till exempel vara en surfplatta för 1 krona. Sådana erbjudanden innebär ofta dyra abonnemang som kan vara svåra att avsluta. Om du tackar ja måste du sedan betala en hög kostnad varje månad.

Tänk på att dessa erbjudanden kan finnas på fler platser än internet. Det kan till exempel vara i vanlig reklam, i ett brev eller från en försäljare ute på gatan.

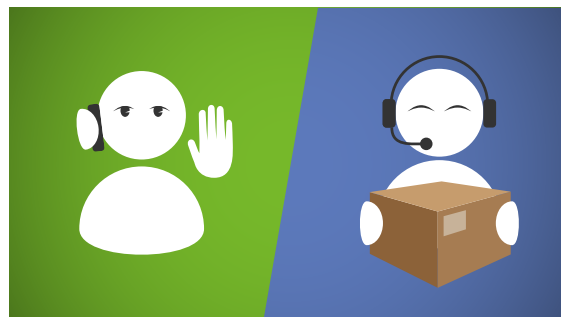
För dig utan legitimation

Har du nyligen fått ditt personnummer från Skatteverket? Tänk på att inte köpa något på internet förrän du fått ditt ID-kort, alltså din legitimation. Du måste visa upp ID-kortet för att hämta ut ditt paket hos posten. Detta gäller också om du ska betala fakturor på ett bankkontor.

Var försiktig med telefonförsäljning

Du som har en telefon kan få samtal från företag som vill sälja varor och tjänster till dig. Det kallas för telefonförsäljning.

Tacka aldrig ja till ett erbjudande om du inte är helt säker på vad du köper.

Om du säger ja till ett erbjudande från en telefonförsäljare blir du bunden till ett avtal. Därför ska du vara försiktig om en telefonförsäljare ringer till dig. Du kan alltid tacka nej och avsluta samtalet.

En säljare kan också börja prata med dig utanför en butik eller på gatan. Då gäller samma tips som för telefonförsäljning. Du kan säga nej och gå därifrån.

Kontakta oss!

Har du fler frågor om köp, avtal eller privatekonomi kan du få hjälp från en konsumentvägledare eller en budget- och skuldrådgivare i din kommun. Du kan också få hjälp från Hallå konsument.

Du hittar alla kontaktuppgifter på hallakonsument.se